

ÇOCUK VE ERGENLERDE DUYGU DÜZENLEME ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI

Sertap TETİK¹, Fulya CENKSEVEN ÖNDER²

Makale Bilgisi

Araştırma Makalesi

DOI: 10.35379/cusosbil.942135

Makale Geçmişi:

Geliş 26.05.2021

Düzeltilme 23.09.2021

Kabul 28.10.2021

Anahtar Kelimeler:

Duygu Düzenleme,

Ölçek Uyarlama,

Çocuk,

Ergen.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Çocuk ve Ergenlerde Duygu Düzenleme Ölçeği-ÇEDDÖ'yü (Emotion Regulation Questionnaire for Children and Adolescents) Türkçeye uyarlamaktır. Çalışma grubunu Adana ilinin merkez ilçelerindeki ortaokul ve liselerde 2017-2018 yılları arasında öğrenim gören, 10-18 yaşlar arasındaki 1048 (558 kız ve 490 erkek) öğrenci oluşturmaktadır. DFA bulguları, ölçek yapısının, bu çalışmada yeniden değerlendirme ve bastırma şeklinde tanımlanan iki ayrı boyuttan oluştuğunu onaylamıştır. Uyum indeksleri ve faktör yükleri incelendiğinde, ölçeğin tüm örneklemde ve yaş ile cinsiyet gruplarında iyi uyum değerleri gösterdiği görülmektedir. Ölçeğin ölçüt bağıntı geçerliliği ortaokul öğrencilerinde Çocuklar için Depresyon Ölçeği ve lise öğrencilerinde Hızlı Büyük Beşli Kişilik Testi aracılığıyla incelenmiştir. Üç hafta aryla yapılan test tekrar test güvenilirliğine göre birinci ve ikinci ölçüm arasında yeniden değerlendirme alt ölçeği için .64, bastırma alt ölçeği için .57 düzeyinde ilişki bulunmuştur. Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının ise, yeniden değerlendirme alt ölçeği için .79, bastırma alt ölçeği için .53 olduğu görülmektedir. Bulgular alan yazında ortaya konan görüş ve araştırmalar dikkate alınarak tartışılmıştır.

ADAPTATION OF THE EMOTION REGULATION QUESTIONNAIRE FOR CHILDREN AND ADOLESCENTS (ERQ-CA) INTO TURKISH

Article Info

Research Article

DOI: 10.35379/cusosbil.942135

Article History:

Received 26.05.2021

Revised 23.09.2021

Accepted 28.10.2021

Keywords:

Emotion Regulation,

Questionnaire Adaptation,

Child,

Adolescent.

ABSTRACT

The objective of this study was to adapt the Emotion Regulation Questionnaire for Children and Adolescents (ERQ-CA) into the Turkish language. The study group consisted of 1048 students, 558 girls (53.2%) and 490 boys (48.8%), who were receiving education at four middle schools and four high schools in central districts of Adana province in years 2017 and 2018. Findings of the CFA revealed that the questionnaire had two dimensions, namely the reappraisal and suppression subscales. According to the fit indices and factor loads of the scale, there was good level of fit for the whole sample, both sexes and all age groups. Convergent validity of the questionnaire was evaluated for middle school students by use of the Children's Depression Inventory, while the Quick Big Five Personality Test was applied for high school students for the same purpose. As a result of the test-retest reliability study performed in a three-week interval, the level of correlation between the first and the second tests was found to be .64 for the reappraisal subscale and .57 for the suppression subscale. On the other hand, the Cronbach Alpha internal consistency coefficient was calculated to be .79 for the reappraisal subscale and .53 for the suppression subscale. Findings of the study were discussed based on the opinions and researches in the literature.

Makale ilk yazar tarafından ikinci yazarın danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinin özetidir. Bu araştırma, 21. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde (PDRkongre2019) bildiri olarak sunulmuştur.

¹ srtptk@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7647-5243

² Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, fulyac@cu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9748-626X
Alıntılanmak için/Cite as: Tetik, S., Cenkseven Önder, F. (2021), Çocuk Ve Ergenlerde Duygu Düzenleme Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30 (2), 87-100.

GİRİŞ

Duygular, olayların birey için taşıdığı anlamın bilişsel temsildir (Frijda ve Mesquita, 1994). İnsanlar günlük yaşantılarında düzenli olarak birtakım uyaranlara maruz kalırlar ve uyaranlara ilişkin değerlendirmeleri sonucunda yoğunlukları, nitelikleri ve türleri bakımından çeşitli duygular açığa çıkar. Duygular, bireylerin kendilerini tanımlarını, değer yargılarının farkına varmalarını ve belirli kararlar almalarını sağlama, ayrıca hedefleri doğrultusunda onları harekete yönlendirme gibi işlevlere sahiptir (Çeçen, 2013; Werner & Gross, 2010). Bununla birlikte, yoğunlukları, süreleri, sıklıkları ya da türleri ile nesnel durum arasında bir uyumsuzluk baş gösterdiğinde, duygular biliş ve davranışları uyumsuz bir şekilde yönlendirebilir (Bosse, Pontier & Treur, 2007). Duyguların işlevsel olmayan bu yönlendirmeleri ise, bireyleri yaşadıkları duyguların etkisini değiştirmeye hizmet eden bir sürece, yani duygu düzenleme sürecine götürmektedir.

Literatürde üzerinde özellikle durulan iki önemli duygu düzenleme stratejisi bulunmaktadır. Bunlardan ilki, *yeniden değerlendirme*, bir bilişsel değişim stratejisidir. Yaşanan durumun anlamını değiştirmeye yönelik bir yeniden yorumlama girişimi olarak tanımlanmaktadır (Cutuli, 2014; John & Gross, 2004). Sıklıkla bahsedilen bir diğer strateji, *bastırma* ise, bir tepki düzenleme stratejisidir. Yaşanan duygusal deneyimi gizleme, engelleme veya azaltma girişimi olarak tanımlanmaktadır (John & Gross, 2004). Ancak bastırma stratejisi yapısı gereği, bireylerin hissettikleri gibi davranmamalarına yani otantik olmamalarına, bunun sonucu olarak da kendilerine yabancılaşmalarına neden olabilmektedir (English & John, 2013). Ayrıca yakın ilişkiler kurmalarını engelleyebilir, kişilerarası ilişkilerde rahatsız, gergin ve çekingen hissetmelerine neden olabilir (John & Gross, 2004).

Bireyler, duygularını düzenlemek için farklı stratejiler kullanabilirler ancak bu farklılıklar bireylerin duygulanımları, iyi oluşları, sosyal ilişkileri gibi pek çok durum üzerinde etkilere sahiptir (Cutuli, 2014; Goldin, McRae, Ramel & Gross, 2008; Gross & John, 2003, Haga, Kraft & Corby, 2009). Strese bağlı bozukluk olarak da bilinen depresyon da büyük ölçüde duyguların etkili bir şekilde düzenlenememesi olarak görülmektedir (Aldao, Nolen-Hoeksema & Schweizer, 2010; D'Avanzato, Joormann, Siemer & Gotlib, 2013; Gross & Muñoz, 1995; Hughes, Gullone & Watson, 2011). Araştırmalar incelendiğinde duygu düzenlemede kullanılan bastırma stratejisinin depresif semptomlarla pozitif, yeniden değerlendirmenin ise negatif ilişkili olduğu görülmektedir (Betts, Gullone & Sabura Allen, 2009; Martin & Dahlen, 2005; Moore, Zoellner & Mollenholt, 2008).

Duygu düzenleme üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, farklı kişilik özelliğine sahip bireylerin kullandıkları duygu düzenleme stratejilerinin değişkenlik gösterdiği görülmüştür. John ve Gross'un (2004) geliştirmiş olduğu Duygu Düzenleme Ölçeği'nin İtalyan kültürüne uyarlama çalışmasında Balzarotti, John ve Gross (2010); duygu düzenleme stratejilerinden yeniden değerlendirmenin dışa dönüklük ile pozitif, nevrozizm ile negatif ilişkili ve bastırma stratejisinin dışa dönüklük ile negatif ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ölçeğin Çin kültürüne uyarlama çalışması Liu, Chen ve Tu (2017) tarafından yapılmış ve benzer şekilde yeniden değerlendirme stratejisi ile dışa dönüklük kişilik özelliği ve bastırma stratejisi ile nevroitik kişilik özelliği arasında pozitif yönlü ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gresham ve Gullone (2012) ise yeniden değerlendirme stratejisi ile dışa dönüklük ve deneyime açıklık kişilik özellikleri ve bastırma stratejisi ile nevroitik kişilik özelliği arasında pozitif ilişkili olduğunu bulgulamıştır. Cabello, Salguero, Fernández-Berrocal ve Gross (2013), yeniden değerlendirme stratejisinin dışadönüklük, uyumluluk, deneyime açıklık ile pozitif, nevrozizm ile negatif ilişkili ve bastırma stratejisinin dışadönüklük, uyumluluk, deneyime açıklık ile negatif ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Kişilik boyutları, bireylere duygularını belirli şekillerde düzenleme yolunda yatkınlık kazandırmaktadır (Vater & Schröder-Abé, 2015). John ve Gross (2004), sorumluluk, uyumluluk, deneyime açıklık ve dışadönüklük kişilik özelliklerinin, sağlıklı ve uyumlu kişilik özellikleri arasında yer aldığını ifade etmiş ve bu kişilik özelliklerini yeniden değerlendirme stratejisi ile ilişkilendirmişlerdir. Duygusal dengenin karşıtı olan nevrozizm ise bastırma stratejisi ile ilişkili bulunmuştur.

Duygu düzenleme stratejilerinin kullanımına etki eden bir diğer faktör ise cinsiyet rolleridir. Çocukluk yıllarından itibaren oluşan cinsiyet rolleri temelinde, erkeklerden duygusal açıdan güçlü olmaları ve kadınsı olarak algılanan ağlamak, duygularını veya düşüncelerini ifade etmek gibi davranışlardan kaçınmaları beklenmektedir. Bununla birlikte, erkeklere yasak olarak değerlendirilen duygu ifade davranışları, kadınlar için serbesttir (Dökmen, 2009). Araştırma bulguları da kız çocuklarının, duygu odaklı stratejilere erkeklerden daha bağlı olduklarını, erkeklerin ise kaçınma, uzaklaşma gibi tepki odaklı stratejileri kızlardan daha sık kullandıklarını göstermektedir. (Chen, 2010; McRae, Ochsner, Mauss, Gabrieli & Gross, 2008; Spaapen, Waters, Brummer, Stopa & Bucks, 2014; Waters & Thompson, 2014).

Duyguların sosyal açıdan uygun ve uyarlanabilir biçimde nasıl düzenleneceğini veya yönetileceğini bilmek çocukların ve ergenlerin sağlıklı psikolojik gelişimleri için çok önemlidir (Gullone & Taffe, 2012). Çünkü,

duygu düzenleme becerileri, davranışlarını yapıcı bir şekilde yönlendirmeleri, yeni insanlar tanımaları, uyum sağlamaları ve akranları tarafından kabul görmeleri gibi önemli konularda, bu yaş grubundaki bireylere yardımcı olmaktadır (Sabatier, Cervantes, Torres, De los Rios & Sañudo, 2017). Özellikle çocukluk ve ergenlik yıllarını kapsayan dönemin, bu dönemde mantıklı düşünme becerisinin gelişmesi sebebiyle, duygu düzenleme becerilerinin gelişimi açısından son derece verimli bir dönem olduğu ifade edilmektedir (Shields & Cicchetti, 1997; Zeman, Cassano, Perry-Parrish & Stegall, 2006). Bu dönemde duygu düzenleme becerilerinin kazanımı ilerleyen yıllarda anksiyete bozuklukları, depresyon, intihar eğilimi gibi çeşitli psikopatoloji biçimlerinin gelişimini önlemek açısından önemlidir (Zeman vd., 2006). Duygu düzenleme çalışmalarında ağırlıklı olarak erken çocukluk ve erişkinlik gelişim dönemlerine odaklanılmış, geç çocukluk ve ergenlik yıllarını kapsayan dönem nispeten ihmal edilmiştir (Gullone & Taffe, 2012).

Yukarıda çok çeşitli alanlara etki ettiği ifade edilen duygu düzenlemenin çocuk ve ergen örnekleminde incelenmesi ve ölçülmesine dönük araçların sayısı sınırlı kalması, bu alanda yeterli çalışma yürütülemediğinde bir etken olabileceği düşünülmektedir. Türkiye’de 6-12 yaş okul çağı çocuklarının duygu düzenlemelerini ölçmek amacıyla uyarlanan Kapçı, Uslu, Akgün ve Acer’in (2009) Duygu Ayarlama Ölçeği bir başkasını değerlendirme ölçeğidir ve bireylerin kişisel değerlendirmelerini içermemektedir. Ergen grupları içinse, 13-18 yaş grubu lise öğrencilerine yönelik Özgüle ve Sümer’in (2017) uyarladığı Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ) ve Duy ve Yıldız (2014) tarafından 11-18 yaş grubu için uyarlama çalışmalarını yürüttükleri Ergenler için Duygu Düzenleme Ölçeği (EİDDÖ) bulunmaktadır. EİDDÖ, ergenlerin duygularını düzenlerken kullandıkları stratejilerin işlevsel olup olmadığını ve bu stratejilerin kaynağını ortaya koymaktadır. ÇEDDÖ ise, duygu düzenleme araştırmalarında sıklıkla yer verilen yeniden değerlendirme ve bastırma stratejilerinin kullanımını incelemektedir. Özgüle ve Sümer’in uyarladığı DDÖ, yeniden değerlendirme ve bastırma stratejilerinin kullanım düzeylerini ölçüyor olsa da son çocukluk dönemini kapsamamaktadır. Bu bağlamda, Çocuk ve Ergenlerde Duygu Düzenleme Ölçeği’nin (The Emotion Regulation Questionnaire for Children and Adolescents-ERQ-CA) Türkçeye uyarlanmasıyla, bu alanda yapılacak çalışmalara katkıda bulunulabileceği düşünülmektedir. Araştırmada “Çocuk ve Ergenlerde Duygu Düzenleme Ölçeği’nin Türkçe uyarlaması, ihtiyaç duyulan geçerlik ve güvenilirlik koşullarını karşılamakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırma Adana ilinin merkez ilçelerinde bulunan dört ortaokul ve dört lisede 2017-2018 yılında öğrenim gören 558’i (%53.2) kız, 490’ı (%46.8) erkek olan toplam 1048 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Öğrencilerin 459’u (%43.8) ortaokul, 589’u (%56.2) liseye devam etmektedirler. Okullar belirlenirken kolay ulaşılabilir küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin yaşları 10-18 arasında olup yaş ortalamaları 14.58’dir (Ss=2.4). Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet ve yaşlarına göre dağılımları Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Yaşlarına Göre Dağılımları

Yaş	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
10-12	135	12.9	118	11.2	253	24.1
13-15	191	18.3	167	15.9	358	34.2
16-18	232	22,1	205	19,6	437	41,7
Toplam	558	53.3	490	46.7	1048	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrencilerin 253’ü (% 24.1) 10-12 yaş grubunda, 358’i (%34.2) 13-15 yaş grubunda, 437’si (%41.7) 16-18 yaş grubundadır. Çalışma grubunda her sınıf düzeyinden öğrencilerin yer almasına dikkat edilmiştir. Öğrencilerin 165’i (%15.7) 5. sınıf; 97’si (%9.3) 6. sınıf; 74’ü (%7.1’i) 7. sınıf; 123’ü (%11.7) 8. sınıf; 154’ü (%14.7) 9. sınıf; 146’sı (%13.9) 10. sınıf; 128’i (%12.2) 11. sınıf; 155’i (%14.8) 12. sınıf düzeyinde öğrenim görmektedir. Lisede öğrenim gören kız öğrencilerin 2’si ve erkek öğrencilerin 4’ü sınıf düzeylerini belirtmemiştir. Tablo 2’de öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim düzeyleri verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Öğrenim Düzeyleri

Öğrenim Düzeyi	Anne		Baba	
	F	%	F	%
Okur Yazar Değil	61	5.8	24	2.3
İlkokul Mezunu	205	19.6	157	15.0
Ortaokul Mezunu	160	15.3	189	18.0
Lise Mezunu	287	27.4	286	27.3
Üniversite Mezunu	281	26.8	305	29.1
Yüksek Lisans ve Üstü	43	4.1	62	5.9
Belirtilmemiş	11	1.0	25	2.4
Toplam	1048	100	1048	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi, katılımcıların annelerinin %19.6’sı ilkokul, %15.3’ü ortaokul %27.4’ü lise, %26.8’i üniversite mezunudur. Yüksek lisans ve üstü öğrenim düzeylerine sahip anneler, grubun %4.1’ini oluşturmaktadır. Annelerin %5.8’i ise okur yazar değildir. Katılımcıların babalarının %15’i ilkokul, %18’i ortaokul, %27.3’ü lise, %29.1’i üniversite mezunudur. Okur yazar olmayan babalar grubun %2.3’ünü, yüksek lisans ve üstü öğrenim düzeyine sahip babalar ise grubun % 5.9’luk bir dilimi oluşturmaktadır. Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeylerinin, annelerinin öğrenim düzeylerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Çocuk ve Ergenlerde Duygu Düzenleme Ölçeği (ÇEDDÖ): Ölçek Gullone ve Taffe (2012) tarafından Gross ve John’un (2003) yetişkin örnekleme için hazırladığı Duygu Düzenleme Ölçeği’nden uyarlanmıştır. ÇEDDÖ iki duygu düzenleme stratejisindeki kullanım farklılıklarını değerlendirmek amacıyla oluşturulmuş bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçek, yeniden değerlendirme ve bastırma olmak üzere iki alt boyuttan ve 10 maddeden oluşmaktadır. Değerlendirme 5’li likert tipi derecelendirme ile yapılmaktadır. Ölçekten elde edilen puanlar ile Çocuklar için Depresyon Ölçeği ve Çocuklar için Büyük Beşli Ölçeği’nden elde edilen puanların ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı, yeniden değerlendirme alt ölçeği için .82 ile .86 arasında, bastırma alt ölçeği için .69 ile .79 arasında bulunmuştur. Test tekrar test güvenilirlik katsayısı ise yeniden değerlendirme alt ölçeği için .37 ile .47 arasında ve bastırma alt ölçeği için .40 ile .63 arasında değişmektedir (Gullone & Taffe, 2012).

Çocuklar için Depresyon Ölçeği (ÇDÖ): Kovacs (1985) tarafından geliştirilmiş olan ölçeğin kültürümüze uyarlaması Öy (1991) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe formu 27 maddeden oluşmakta ve değerlendirmesi üçlü likert tipinde (0-1-2) yapılmaktadır. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliği .80 ve Çocukluk Depresyonu Derecelendirme Ölçeği ile arasındaki korelasyon .61 olarak hesaplanmıştır (Savaşır & Şahin, 1997).

Hızlı Büyük Beşli Kişilik Testi (HBBKT): Vermulst ve Gerris (2005) tarafından oluşturulan ve kişiliğin beş faktör çerçevesinde (Uyumluluk, Dışadönüklük, Sorumluluk, Duygusal Denge ve Deneyime Açıklık) değerlendirilmesini sağlayan bir ölçektir. Ölçeğin uyarlaması Morsünbül (2014) tarafından yapılmıştır. HBBKT 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı ve test tekrar test sonuçları sırasıyla uyumluluk alt ölçeği için .78 ve .82; dışadönüklük alt ölçeği için .81 ve .87; sorumluluk alt ölçeği için .81 ve .86; duygusal denge alt ölçeği için .72 ve .80; deneyime açıklık alt ölçeği için .71 ve .81 olarak tespit edilmiştir (Morsünbül, 2014).

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcılar hakkında bilgi toplamak amacıyla oluşturulmuştur. Kişisel Bilgi Formu katılımcıların yaş, cinsiyet, sınıf düzeylerini ve anne-babalarının medeni hal ve öğrenim durumlarını içermektedir.

İşlem

ÇEDDÖ’nün uyarlama çalışmasını yapmak amacıyla, öncelikle ölçeğin yazarlarından Eleonora Gullone’un izni e- mail yoluyla alınmıştır. Araştırma verilerini toplamak için gerekli uygulama izinleri ve etik kurul izni de alındıktan sonra, Adana ili merkez ilçelerinde MEB’e bağlı dört ortaokul ve dört lisede uygulama yapılmıştır. Uygulamalar, araştırmacının kendisi ve çalışma yapılan okulların psikolojik danışmanları tarafından

gerçekleştirilmiştir. Gerekli yönergelerin verilmesinden sonra, uygulama kapsamında, ortaokul öğrencileri tarafından Kişisel Bilgi Formu, ÇDÖ ve ÇEDDÖ'yu yanıtlanırken; lise öğrencileri ise ortaokul öğrencilerinden farklı olarak ÇDÖ yerine HBBKT'yi cevaplamışlardır. Uygulama sınıf ortamında gerçekleşmiştir. Ortaokul öğrencilerinin ölçekleri yanıtlanması yaklaşık olarak 25 dakika, lise öğrencilerinin ise 15 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS Statistics 20 ve AMOS programları kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun geçerliğini ölçmek amacıyla yapı ve ölçüt bağıntı geçerliği incelenmiştir. Yapı geçerliği için Doğrulayıcı Faktör Analizinden (DFA) yararlanılmıştır. Literatürde uyum indekslerinin kabul sınırları; ki kare (χ^2) değerinin serbestlik derecesine (sd) bölünmesiyle elde edilen değer .05'ten, yaklaşık ortalamaların karekökünün (RMSEA) .08'den küçük, karşılaştırmalı uyum indeksinin (CFI) .95'ten, artan uyum indeksinin (IFI), uyum iyiliği indeksinin (GFI), düzeltilmiş uyum indeksinin (AGFI) .90'dan büyük olduğu ifade edilmektedir (Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Kline, 2011). İncelenen bir diğer değer faktör yükü değeridir. Faktör yükü, maddelerin faktörle ilişkisini ortaya koymakta olup, bu değer .30'dan yüksek olması kabul edilir olduğu anlamına gelmektedir (Büyüköztürk, 2014).

Ölçüt bağıntı geçerliğini belirlemek içinse, ÇEDDÖ'nün ortaokul örnekleminde ÇDÖ ve lise örnekleminde HBBKT ile korelasyonlarına bakılmıştır. Ölçüt bağıntı geçerliği Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analiziyle tamamlanmıştır. Cinsiyetler arası farklılıklar Bağımsız Örneklem için t Testiyle belirlenmiştir. Son olarak ölçeğin güvenilirlik çalışmaları için 152 öğrenciye üç hafta arayla test tekrar test analizi yapılmış ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları her bir alt ölçek için belirlenmiştir.

BULGULAR

Yapı Geçerliği

ÇEDDÖ'nün yapı geçerliliği için özgün formunda bulunan faktör yapısının doğrulanıp doğrulanmadığı, 10-18 yaşlar arasında olan öğrenciler üzerinde DFA ile incelenmiştir. DFA tüm örnekleme cinsiyet ve yaş gruplarına (10-12, 13-15, 16-18) ayrı ayrı uygulanmıştır. İlgili varsayımlar karşılandıktan sonra maksimum olabilirlik (maximum likelihood) yöntemiyle analiz gerçekleştirilmiştir.

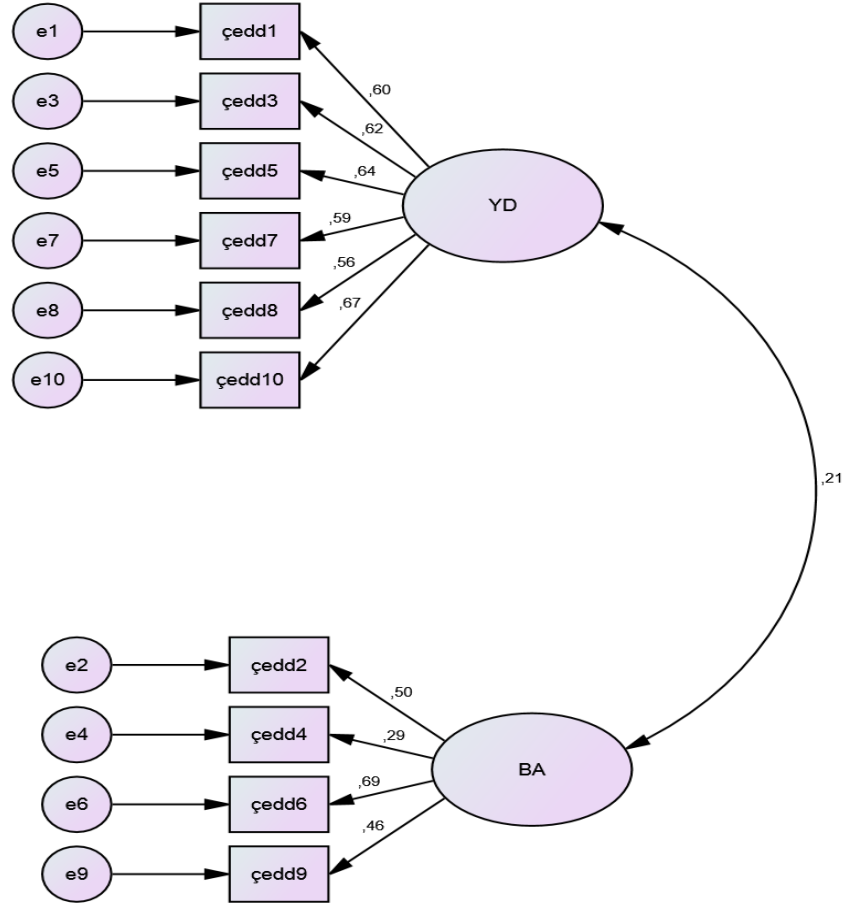
Tablo 3'te görüldüğü gibi, iki faktörlü yapının herhangi bir modifikasyona gerek kalmadan iyi uyum değerleri ürettiği belirlenmiştir.

Tablo 3. Doğrulayıcı Faktör Analizi Modelleri

Gruplar	DFA						
	χ^2 /sd	RMSEA	CFI	IFI	GFI	AGFI	R
Tüm Örneklem	4.87	.06	.93	.93	.97	.95	.21
Kız	3.86	.07	.91	.91	.95	.93	.20
Erkek	2.81	.06	.92	.92	.96	.94	.23
10-12 yaş	1.89	.06	.93	.94	.95	.92	.04
13-15 yaş	1.89	.05	.96	.96	.97	.95	.29
16-18 yaş	3.31	.07	.90	.90	.95	.92	.29

Tablo 3'te DFA'nın tüm örnekleme, cinsiyet ve yaş gruplarında ortaya koyduğu uyum değerleri yer almaktadır. Ayrıca faktör yükleri incelendiğinde tüm örneklemin faktör yüklerinin .29 ile .69 arasında değiştiği görülmektedir. Yeniden değerlendirme alt ölçeğinin faktör yükleri .56 ile .67, bastırma alt ölçeğinin faktör yükleri ise .29 ile .69 arasında dağılmaktadır. Faktörler arasında pozitif yönde düşük ilişki bulunmaktadır ($r=.21$, $p<.05$). Şekil 1'de tüm örnekleme için DFA Modelinin faktör yükleri verilmiştir.

Cinsiyet gruplarına göre DFA sonuçları incelendiğinde kız öğrencilerin yanıtlarından elde edilen faktör yüklerinin .34 ile .71 arasında değiştiği görülmektedir. Yeniden değerlendirme alt ölçeğinin faktör yükleri .57 ile .71 arasında ve bastırma alt ölçeğinin faktör yükleri .34 ile .68 arasında değişmektedir. Tüm maddelerin faktör yükü .30'un üzerindedir. Erkek öğrencilerin yanıtlarından elde edilen faktör yüklerinin .53 ile .66 arasında değiştiği görülmektedir. Yeniden değerlendirme alt ölçeğinin faktör yükleri .53 ile .66 arasında ve bastırma alt ölçeğinin faktör yükleri ise .22 ile .68 arasında değişmektedir. Madde 4 dışında tüm maddelerin faktör yükü .30'un üzerindedir.

YD: Yeniden Değerlendirme, **BA:** Bastırma

Şekil 1. Tüm Örneklemede Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeli- Standardize Edilmiş Yol Katsayıları

Yaş gruplarına göre incelendiğinde ise 10-12 yaş grubunun yanıtlarından elde edilen faktör yüklerinin .35 ile .76 arasında değiştiği görülmektedir. Yeniden değerlendirme alt ölçeğinin faktör yükleri .51 ile .71 arasında dağılmakta ve bastırma alt ölçeğinin faktör yükleri .35 ile .76 arasında değişmektedir. Tüm maddelerin faktör yükü .30'un üzerindedir. Bununla birlikte, 13-15 yaş grubunun yanıtlarından elde edilen faktör yüklerinin .33 ile .65 arasında değiştiği görülmektedir. Yeniden değerlendirme alt ölçeğinin faktör yükleri .59 ile .65 arasında dağılmakta ve bastırma alt ölçeğinin faktör yükleri .33 ile .59 arasında değişmektedir. Tüm maddelerin faktör yükü .30'un üzerindedir. Son olarak 16-18 yaş grubundan elde edilen bulgularda faktör yüklerinin .21 ile .73 arasında değiştiği görülmektedir. Yeniden değerlendirme alt ölçeğinin faktör yükleri .55 ile .68 arasında dağılmakta ve bastırma alt ölçeğinin faktör yükleri .21 ile .73 arasında değişmektedir. Madde 4 dışında tüm maddelerin faktör yükü .30'un üzerindedir.

Ölçüt Bağını Geçerliği

Depresyon ve Kişilik Özellikleri ile Duygu Düzenleme Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular: Çocuk ve Ergenlerde Duygu Düzenleme Ölçeği'nin ölçüt bağıntı geçerliğini ölçmek ortaokul öğrencilerinin ÇDÖ'ye ve lise öğrencilerinin HBBKT'ye verdikleri yanıtlar ile ÇEDDÖ'den elde ettikleri puanlar arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Tablo 4'te öğrencilerin depresyon düzeyleri ve kişilik özellikleri ile duygu düzenleme alt ölçeklerinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkileri gösteren Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları sunulmuştur

Tablo 4. Depresyon ve Kişilik Özellikleri ile Duygu Düzenleme Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Değerleri

	Yeniden Değerlendirme	Bastırma	$\bar{x}$ (Ss)
Depresyon	-.36**	.21**	13.6 (8.2)
Uyumluluk	.23**	.00	33.4 (5.5)
Dışadönüklük	-.04	-.14**	25.2 (7.7)
Sorumluluk	.16**	.06	25.8 (8.2)
Duyusal Denge	.02	-.01	23.9 (7.2)
Deneyime açıklık	.16**	.05	31.4 (5.6)

(*p< .05, **p< .01)

Tablo 4'te depresyon düzeyi ile yeniden değerlendirme puanları arasında negatif yönde .36 düzeyinde anlamlı ilişki ve depresyon düzeyiyle bastırma puanları arasında pozitif yönde .21 düzeyinde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Kişilik boyutları ile duygu düzenleme alt ölçeklerinin korelasyon değerleri incelendiğinde, yeniden değerlendirme alt ölçeği ile uyumluluk alt ölçeği arasında pozitif yönlü .23 düzeyinde anlamlı, yeniden değerlendirme alt ölçeği ile sorumluluk alt ölçeği arasında .16 düzeyinde anlamlı, yeniden değerlendirme alt ölçeği ile deneyime açıklık alt ölçeği arasında .16 düzeyinde anlamlı ilişki görülmektedir. Yeniden değerlendirme alt ölçeği ile dışadönüklük ve duygusal denge alt ölçekleri arasındaki ilişkiler anlamlı değildir. Bastırma alt ölçeğinin kişilik özellikleriyle arasındaki ilişkiye bakıldığında ise; bastırma alt ölçeğinin, dışadönüklük alt ölçeği ile aralarında negatif yönlü .14 düzeyinde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Bastırma alt ölçeği ile uyumluluk, sorumluluk, duygusal denge ve deneyime açıklık kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler anlamlı değildir.

Cinsiyete Göre Çocuk ve Ergenlerde Duygu Düzenleme Ölçeği Puanlarına İlişkin Bulgular: Tablo 5'te öğrencilerin cinsiyetlerine göre duygu düzenleme alt ölçeklerinden aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t testinin sonuçları verilmiştir. Bağımsız örneklem için t testi sonuçlarına göre; bastırma ve yeniden değerlendirme stratejilerinin kullanımında tüm örnekleme cinsiyete bağlı anlamlı farklılık ortaya çıkmaktadır. Kız öğrencilerin yeniden değerlendirme alt ölçeğinden aldıkları puan erkek öğrencilerden, erkek öğrencilerin bastırma alt ölçeğinden aldıkları puan kız öğrencilerden daha fazladır.

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Duygu Düzenleme Alt Ölçeklerinden Aldıkları Toplam Puanların Bağımsız Örneklem İçin t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	T	Sd	p
Yeniden Değerlendirme	Kız	558	20.77	4.97	2.35	1046	.019*
	Erkek	490	20.03	5.11			
Bastırma	Kız	558	12.02	3.37	-2.6	1046	.009**
	Erkek	490	12.55	3.15			

(*p< .05, **p< .01)

Güvenirlilik

ÇEDDÖ'nün güvenilirlik çalışmaları test tekrar test analizi ve iç tutarlık katsayısı incelenerek yapılmıştır. Yeniden değerlendirme alt ölçeğinin iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 10-12, 13-15 yaş grupları ve tüm örneklem için .78; 16-18 yaş grubu için .77'dir. Bastırma alt ölçeğinin güvenilirlik katsayısı ise 10-12 yaş grubu için .57; 13-15 yaş grubu için .53; 16-18 yaş grubu için .52 ve tüm örneklem için .53 bulunmuştur. Kızlarda yeniden değerlendirme alt ölçeğinin güvenilirlik katsayısı .79, bastırma alt ölçeğinin güvenilirlik katsayısı .57'dir. Erkeklerde ise yeniden değerlendirme alt ölçeğinin güvenilirlik katsayısı .77, bastırma alt ölçeğinin güvenilirlik katsayısı .49 olarak bulunmuştur.

ÇEDDÖ'nün test tekrar test güvenilirlik çalışması, yaşları 10 ile 18 arasında değişen 87'si (% 57.2) kız, 65'i (% 42.8) erkek toplam 152 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Test tekrar test güvenilirliği yeniden değerlendirme alt ölçeği .64, bastırma alt ölçeği için .57 bulunmuştur.

TARTIŞMA

Yapı Geçerliğine İlişkin Bulguların Tartışılması

ÇEDDÖ'nün tüm örneklemedeki ve cinsiyet ve yaş gruplarındaki (10-12, 13-15, 16-18) DFA sonuçlarına ilişkin bulgular dikkate alınarak ve uyum indekslerinin literatürdeki kabul sınırlarına bakılarak ölçeğin iyi uyum gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgular Gullone ve Taffe'in (2012), Özgüle ve Sümer'in (2017), Teixeira, Silva, Tavares ve Freire'in (2015) çalışmalarıyla da uyumludur. Tüm örnekleme 4. madde dışında tüm maddelerin faktör yükleri .30'un üzerinde bulunmuştur. Dördüncü maddenin faktör yükünün ise .29 olduğu görülmektedir. Bu bulgu ölçeğin faktör yüklerinin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2014). Dördüncü madde (Mutlu hissettiğimde, bunu göstermemeye gayret ederim), ölçek yapısını bozmamak amacıyla ölçekten çıkarılmamıştır. Ayrıca maddenin ölçekten çıkarılmasının ölçeğin güvenilirliğinde değişikliğe yol açmadığı görülmüştür. Benzer bulgulara Özgüle ve Sümer'in (2017) çalışmasında da rastlanmıştır. Geleneksel kültürlerde mutluluk güçlü olmanın göstergesi olarak algılanabildiği için mutluluğu ifade etmek daha tercih edilir görünüyör olabilir (Özgüle & Sümer, 2017).

Duygu düzenlemenin iki önemli stratejisi arasında ise, hem ortaokul öğrencilerinde hem de lise öğrencilerinde düşük fakat pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Benzer bulgulara Özgüle ve Sümer'in (2017), Vater ve Schröder-Abé'nin (2015), Sadr'ın (2016), Liu, Prati, Perrewé ve Brymer'in (2010) çalışmalarında da rastlanmıştır. Matsumoto ve arkadaşları (2008), yeniden değerlendirme ve bastırma stratejilerine yönelik 23 ülke üzerinde yaptıkları incelemeler sonucunda, duygusal özerkliğe, bireyselliğe önem veren ve sosyal düzenin korunmasını daha az önemseyen toplumlarda yeniden değerlendirme ve bastırma stratejisi arasında negatif yönde toplumsal yaşantıların korunmasına fazlaca vurgu yapılan geleneksel kültürlerdeyse bahsi geçen iki duygu düzenleme stratejisi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Geleneksel kültürlerde, bireylerin sosyal bağlam göz önüne alındığında en uygun duygusal tepki biçimini ortaya koyabilmeleri için bastırma gerekli olabilir. Bastırma stratejisinin sık kullanımı psikopatolojiye yol açabildiği gibi (Akbulut, 2017), sınırlı kullanımı kişilerarası ilişkileri korumada gerekli de olabilmektedir (Matsumoto vd., 2008).

Ölçüt Bağını Geçerliğine İlişkin Bulguların Tartışılması

Depresyon ve Kişilik Özellikleri ile Duygu Düzenleme Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi: ÇEDDÖ'nün ölçüt bağıntı geçerliğini ölçmek amacıyla, ortaokul öğrencilerinin depresyon düzeyleri ile ÇEDDÖ'nün alt ölçeklerinden aldıkları puanlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Beklendiği gibi, ortaokul öğrencilerinin depresyon düzeyleriyle, yeniden değerlendirme alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında negatif yönlü anlamlı, bastırma alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Bastırma stratejisinin kullanımı ile depresyon arasındaki ilişkiye bakıldığında, bastırılan nahoş duyguların, geri tepme [*rebound*] etkisi sonucunda azalmak yerine daha da yoğunlaşabildiği, böylece bireyin maruz kaldığı depresif gerilimlerin şiddetlenebildiği savunulmaktadır. Bunun yanında, çözümlenmemiş, dikkate alınmamış veya görmezden gelinmiş depresif duygular, hem depresif durumun fark edilmesini ve buna yönelik önlem alınmasını güçleştirebilmekte, hem de çözümsüzlük sonucunda bireye zaman içerisinde ilave bilişsel yük bindirebilmektedir. Sözüünü ettiğimiz bilişsel yükün ise depresif duygu ve düşüncelerle başa çıkmakta kullanılabilecek bilişsel kaynakları tükettiği düşünülmektedir (Najmi & Wegner, 2009). Dolayısıyla, bastırma stratejisini sıklıkla kullanan bireyler depresyona yatkın hâle gelebilmektedir. Diğer yandan, duygu düzenlemede yeniden değerlendirme stratejisinin kullanımı ise hoş gitmeyen duyguların çözüme kavuşturulmasını sağlayabilmekte ve bu duyguların, sorunu derinleştirecek şekilde kendini tekrar etmesini engelleyebilmektedir. Birey, yine buna bağlı olarak, duygularını düzenleme yolunda bilişsel kaynaklarını daha etkin bir şekilde kullanabilmektedir. Bu gibi etmenlere bağlı olarak, yeniden değerlendirme ile depresyon arasında negatif, bastırma ile depresyon arasında pozitif yönlü ilişki çok sayıda araştırmada ortaya konmuştur (Akbulut, 2017, Aldao vd., 2010; Betts vd., 2009; Haga vd., 2009; Hughes vd., 2011; Joormann & Gotlib, 2010; Pepping vd., 2016; Yoon, Maltby & Joormann, 2013)

Ölçüt bağıntı geçerliğini belirlemek için, ayrıca lise öğrencilerinin HBBKT'nin alt ölçeklerinden aldıkları toplam puanlar ile duygu düzenleme alt ölçeklerden aldıkları toplam puanlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, bastırma ile dışadönüklük arasında anlamlı negatif yönlü ilişki bulunmaktadır. Dışadönük kişilik özelliğine sahip bireyler, hoş giden veya nahoşluk veren duygularını ifade etmekten kaçınmamakta, dolayısıyla bir duygu düzenleme stratejisi olarak bastırmaya daha az yönelmektedirler. Bu bulgu önceki çalışmalar ile de uyumludur (Balzarotti vd., 2010; Cabello vd., 2013; Gresham & Gullone, 2012; Haga vd. 2009;

Liu vd., 2017; Páez, Mendiburo Seguel & Martínez-Sánchez, 2013; Purnamaningsih, 2017; Sadr, 2016; Shi vd., 2018; Vater & Schröder-Abé, 2015). Bastırma alt ölçeği ile kişilik özelliklerini ölçen diğer dört alt ölçekten herhangi biri arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Literatürde de sıkça rastlanabilen bu durumun (Purnamaningsih, 2017; Shi, 2018; Vater & Schröder-Abé, 2015), gerek ergenlik döneminde kendini gösteren duygusal dalgalanmalardan, gerekse bastırma alt ölçeğinin ortaya koyduğu düşük güvenilirlik katsayısından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Yeniden değerlendirme stratejisi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise, yeniden değerlendirme stratejisi ile uyumluluk (Balzarotti vd., 2010; Cabello vd., 2013; Gresham & Gullone, 2012; Purnamaningsih, 2017; Shi vd., 2018; Soric vd., 2013); sorumluluk (Balzarotti vd., 2010; Gresham & Gullone, 2012; Gullone & Taffe, 2012; Purnamaningsih, 2017; Shi vd., 2018) ve deneyime açıklık (Balzarotti et al., 2010; Cabello vd., 2013; Gresham & Gullone, 2012; Páez vd., 2013; Purnamaningsih, 2017; Shi vd., 2018) alt ölçekleri arasında, literatürle de paralel şekilde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunduğu görülmektedir. Bu durum sorumluluk, uyumluluk, deneyime açıklık ve dışadönüklük kişilik özelliklerinin, sağlıklı ve uyumsal kişilik özellikleri arasında yer almasıyla ilişkilendirilebilir (John & Gross, 2004).

Cinsiyet Farklılıklarına İlişkin Bulguların Tartışılması: Bu çalışmada duygu düzenleme stratejilerinin kullanımının cinsiyete bağlı olarak farklılık gösterdiği saptanmıştır. Kız öğrencilerin yeniden değerlendirme alt ölçeğinden aldıkları puanlar, erkek öğrencilerinkinden, erkek öğrencilerin bastırma alt ölçeğinden aldıkları puanlar kız öğrencilerinkinden anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Yeniden değerlendirme ve bastırma alt ölçekleri arasında bulguların bu farklılık geçmiş yıllarda yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Chen, 2010; McRae vd., 2008; Spaapen vd., 2014).

Duygu düzenleme stratejilerinin kullanımında, cinsiyete bağlı farklılıkların oluşması, kadın ve erkeklere biçilen cinsiyet rolleri ile ilişkilendirilebilir (Nolen-Hoeksema, 2012). Eril cinsiyet rolüne uygun hareket etmek, güçlü görünmeyi gerektirdiği ve duyguların açığa vurulması da zayıflıkla ilişkilendirildiği için erkek çocukların duygularını ifade etmekten kaçınıyor, bastırma yoluna gidiyor olabileceği düşünülmektedir (Çelik & Kocabıyık, 2014). Toplumumuzdaki hemen her erkek çocuğun bir kez de olsa duymak zorunda kaldığı “Erkek adam ağlamaz.” sözünü bu anlayışın açık bir örneği olarak gösterebiliriz. Öte yandan kendilerine biçilen cinsiyet rolü gereği, güçlü görünme zorunluluğu duymayan kızlar ise duygularını dışa vurma ve irdeleme konusunda daha serbest hissedebilmektedirler. Ayrıca geleneksel bir toplumda erkek çocuklarına tanınan olanaklar ve çizilen sınırlar, kızlara kıyasla sıklıkla daha geniş olduğu için, kız çocuklarının içinde buldukları güçlük durumlarını reddetme ve dönüştürme olanakları daha kısıtlıdır. Dolayısıyla kız çocuklarının, içinde buldukları güçlük durumlarını yeniden çerçevelemek üzere bir çıkış yolu olarak, yeniden değerlendirme stratejisine başvurmaları beklenebilir.

Güvenirlik Çalışmalarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Yeniden değerlendirme alt ölçeğinin güvenilirlik katsayıları, tüm örnekleme .78, 10-12 ve 13-15 yaş gruplarında .78, 16-18 yaş grubunda .77, öte yandan erkeklerde .77 ve kızlarda .79 bulunmuştur. Bu sonuç, yeniden değerlendirme alt ölçeğinin güvenilirliğinin iyi düzeyde ve diğer araştırma bulgularıyla uyumlu olduğunu göstermektedir. (Enebrink, Björnsdotter & Ghaderi, 2013; Gullone & Taffe, 2012; Liu vd., 2017; Ng, Huebner, Maydeu-Olivares & Hills 2017). Bastırma alt ölçeğinin güvenilirlik katsayıları ise, tüm örnekleme .53, 13-15 yaş grubunda .53, 10-12 yaş grubunda .57, 16-18 yaş grubu için .52, diğer yandan erkeklerde ise .49 ve kızlarda .57 bulunmuştur. Bastırma alt ölçeğine ilişkin elde edilen 0.5 üzerindeki güvenilirlik değerleri kabul edilebilir düzeydedir (Hinton, Brownlow, McMurray & Cozens, 2004). Bu ölçeğe yönelik önceki çalışmalar incelendiğinde, genel olarak yeniden değerlendirme alt ölçeği güvenilirlik katsayısının, bastırma alt ölçeği güvenilirlik katsayısından daha yüksek olduğu ve benzer değerler elde edildiği görülmektedir (Gross & John 2003; Gullone & Taffe, 2012; Özgüle & Sümer, 2017; Teixeira vd., 2015). Bastırma alt ölçeğinin az sayıda maddeden oluşması güvenilirlik katsayılarının daha düşük olması üzerinde etkili olmuş olabilir (Gullone & Taffe, 2012).

ÇEDDÖ'nün üç hafta ara ile yapılan test tekrar test güvenilirliği, yeniden değerlendirme alt ölçeği için .64, bastırma alt ölçeği için .57 bulunmuştur. Yeniden değerlendirme ve bastırma alt ölçekleri için iki ölçüm arasında orta düzeyde korelasyon olsa da ölçeğin test tekrar test güvenilirliğini sağladığını söylemek mümkündür (Cohen, 1977; Sawilowsky, 2009). Gullone ve Taffe'nin (2012) çalışmasında, test tekrar test güvenilirliğinin 12 ay arayla ölçüldüğünü ve farklı gruplarda yeniden değerlendirme stratejisi için .37 ile .47 arasında, bastırma stratejisi içinse .40 ile .63 arasında değiştiğini görmekteyiz. Gómez-Ortiz, Romera, Ortega-Ruiz, Cabello, Fernández-Berrocal'ın (2016) araştırmasında ise, 1 ay arayla yapılan test tekrar test güvenilirliği yeniden değerlendirme

stratejisi için .44 bastırma stratejisi için .55 olarak bulunmuştur. Benzer şekilde, Özgüle ve Sümer'in (2017) de, Duygu Düzenleme Ölçeği'nin güvenilirliğini ölçmek için ergenler üzerinde 6 ay arayla yaptıkları test tekrar test analizinde de düşük değerler elde ettikleri (yeniden değerlendirme için .36 ve bastırma için .38) görülmektedir. Bu çalışmada, Gullone ve Taffe'in (2012), Gómez-Ortiz ve arkadaşlarının (2016) ve Özgüle ve Sümer'in (2017) çalışmalarına göre daha yüksek test tekrar test güvenilirlik değerlerinin ortaya çıkmış olmasını, aradaki zaman farkının daha düşük olmasıyla açıklamak mümkündür. Buna rağmen ancak orta düzeyde test tekrar test güvenilirliğinin elde edilmiş olması, ergenlik döneminde bireyin duygu-durumu üzerinde kendini gösteren değişkenlikle açıklanabilir (Bailen, Green & Thompson, 2018).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak Çocuk ve Ergenlerde Duygu Düzenleme Ölçeği'nin Türkçe formu 10-12, 13-15 ve 16-18 yaş gruplarında ve kız ve erkeklerde DFA çalışmalarının tamamında iyi uyum değerleri vermiştir. Bu çerçevede ÇEDDÖ'nün Türkçe formunun yapı geçerliğinin sağlandığı, güvenilirlik sonuçları dikkate alındığında ise ek kanıtlara ihtiyaç duyulduğu belirtilebilir. Bu çalışma ölçüt bağıntı geçerliği cinsiyete, depresyon düzeyine ve kişilik özelliklerine bakılarak incelenmesi ve sadece Adana ili merkez ilçelerinde veri toplanması yönlerinden sınırlıdır. Gelecek çalışmalarda, ölçüt bağıntılı geçerliği iyi oluş, psikolojik sağlık, psikolojik işlevsellik gibi farklı değişkenler kullanılarak incelenebilir. Ölçeğin, benzer amaçlarla uygulanan başka ölçeklerle ilişkileri incelenerek geçerlik çalışmaları tekrarlanabilir. Sosyoekonomik düzey bir değişken olarak ele alınabilir. Zamana bağlı değişiklikleri ölçmek için boylamsal çalışmalar yapılabilir.

ÇEDDÖ, gelecek araştırmalara, çocuk ve ergenlerin kullandığı duygu düzenleme stratejilerinin ölçümünde veri toplama aracı olarak katkı sağlayabilir. Bununla birlikte, okul psikolojik danışmanları tarafından, çocuk ve ergenlerin duygu düzenleme stratejilerini belirlemede kullanılabilir ve böylece etkili duygu düzenleme becerisi kazandırmak amacıyla öğrencilere yardımcı olunabilir.

KAYNAKLAR

- Akbulut, CA (2018). Depresyonun duygu düzenleme süreçlerinin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 21, 184-192.
- Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., & Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 30(2), 217-237. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2009.11.004>
- Bailen, NH, Green, LM, & Thompson, RJ (2019). Understanding emotion in adolescents: A review of emotional frequency, intensity, instability, and clarity. *Emotion Review*, 11(1), 63-73.
- Balzarotti, S., John, OP, & Gross, JJ (2010). An Italian adaptation of the emotion regulation questionnaire. *European Journal of Psychological Assessment*, 26(1), 61-67. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000009>
- Betts, J., Gullone, E., & Sabura Allen, J. (2009). An examination of emotion regulation, temperament, and parenting style as potential predictors of adolescent depression risk status: A correlational study. *British Journal of Developmental Psychology*, 27(2), 473-485. <https://doi.org/10.1348/026151008X314900>
- Bosse, T., Pontier, M., & Treur, J. (2007). A dynamical system modelling approach to Gross ' model of emotion regulation. *Eighth International Conference of Cognitive Modeling*, 1-6.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). Faktör analizi: temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 470-483. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/kuey/issue/10365/126871>
- Cabello, R., Salguero, JM, Fernández-Berrocal, P., & Gross, JJ (2013). A Spanish adaptation of the Emotion Regulation Questionnaire. *European Journal of Psychological Assessment*, 29(4), 234-240. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000150>

- Chen, Z. (2010). Assessing two emotion regulation processes in Chinese adolescents. In *2010 IEEE International Conference on Advanced Management Science (ICAMS 2010)*.
- Cohen, JW (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (Revised ed.). Academic Press.
- Cutuli, D. (2014). Cognitive reappraisal and expressive suppression strategies role in the emotion regulation: an overview on their modulatory effects and neural correlates. *Frontiers in Systems Neuroscience*, 8(September), 1–6. <https://doi.org/10.3389/fnsys.2014.00175>
- Çeçen, AR (2013). Duygular insan yaşamında neden vazgeçilmez ve önemlidir?. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2002 9(9), 164-170.
- Çelik, H., & Kocabıyık, OO (2014). Genç yetişkinlerin saldırganlık ifade biçimlerinin cinsiyet ve bilişsel duygu düzenleme tarzları bağlamında incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 139-155.
- D'Avanzato, C., Joormann, J., Siemer, M., & Gotlib, IH (2013). Emotion regulation in depression and anxiety: examining diagnostic specificity and stability of strategy use. *Cognitive Therapy and Research*, 37(5), 968-980.
- Dökmen, ZY (2009). *Toplumsal cinsiyet: Sosyal psikolojik açıklamalar*. Remzi Kitabevi.
- Duy, B. & Yıldız, MA (2014). Ergenler için duygu düzenleme ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(41), 23-35.
- Enebrink, P., Björnsdotter, A., & Ghaderi, A. (2013). The emotion regulation questionnaire: Psychometric properties and norms for Swedish parents of children aged 10-13 years. *Europe's Journal of Psychology*, 9(2), 289-303. <https://doi.org/10.5964/ejop.v9i2.535>
- English, T., & John, OP (2013). Understanding the social effects of emotion regulation: The mediating role of authenticity for individual differences in suppression. *Emotion*, 13(2), 314.
- Frijda, NH & Mesquita, B. (1994). The social roles and functions of emotions. *Emotion and Culture: Empirical Studies of Mutual Influence.*, (January 1994), 51–87. <https://doi.org/10.1037/10152-002>
- Goldin, PR, McRae, K., Ramel, W., & Gross, JJ (2008). The Neural Bases of Emotion Regulation: Reappraisal and Suppression of Negative Emotion. *Biological Psychiatry*, 63(6), 577-586. <https://doi.org/10.1016/j.biopsych.2007.05.031>
- Gómez-Ortiz, O., Romera, EM, Ortega-Ruiz, R., Cabello, R., & Fernández-Berrocal, P. (2016). Analysis of emotion regulation in Spanish adolescents: Validation of the Emotion Regulation Questionnaire. *Frontiers in psychology*, 6, 1959.
- Gresham, D. & Gullone, E. (2012). Emotion regulation strategy use in children and adolescents: The explanatory roles of personality and attachment. *Personality and Individual Differences*, 52(5), 616–621. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.12.016>
- Gross, JJ & John, OP (2003). Individual Differences in Two Emotion Regulation Processes: Implications for Affect, Relationships, and Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348-362. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.2.348>
- Gross, JJ & Muñoz, RF (1995). Emotion regulation and mental health. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 2(2), 151-164. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2850.1995.tb00036.x>

- Gullone, E. & Taffe, J. (2012). The Emotion Regulation Questionnaire for Children and Adolescents (ERQ-CA): a psychometric evaluation. *Psychological Assessment*, 24(2), 409-17. <https://doi.org/10.1037/a0025777>
- Haga, SM, Kraft, P., & Corby, EK (2009). Emotion regulation: Antecedents and well-being outcomes of cognitive reappraisal and expressive suppression in cross-cultural samples. *Journal of Happiness Studies*, 10(3), 271-291. <https://doi.org/10.1007/s10902-007-9080-3>
- Hinton, PR, Brownlow, C., McMurray, I., Cozens, B. (2004). *SPSS explained*. Routledge.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, MR (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit, 6(1), 53-60. <https://doi.org/10.1037/1082-989X.12.1.58>
- Hughes, EK, Gullone, E., & Watson, SD (2011). Emotional functioning in children and adolescents with elevated depressive symptoms. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 33(3), 335-345. <https://doi.org/10.1007/s10862-011-9220-2>
- John, OP & Gross, JJ (2004). Healthy and unhealthy emotion regulation: Personality processes, individual differences, and life span development. *Journal of Personality*, 72(6), 1301-1333. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2004.00298.x>
- Joormann, J. & Gotlib, IH (2010). Emotion regulation in depression: relation to cognitive inhibition. *Cognition and Emotion*, 24(2), 281-298.
- Kapçı, EG, Uslu, Rİ, Akgün, E., & Acer, D. (2009). İlköğretim çağı çocuklarında duygu ayarlama: Bir ölçek uyarlama çalışması ve duygu ayarlamayla ilişkili etmenlerin belirlenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(1), 13-20.
- Kline, RB (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*.
- Kovacs, M. (1985). The children's depression inventory (CDI). *Psychopharmacol bull*, 21, 995-998.
- Liu, W., Chen, L., & Tu, X. (2017). Chinese adaptation of Emotion Regulation Questionnaire for Children and Adolescents (ERQ-CCA): A psychometric evaluation in Chinese children. *International Journal of Psychology*, 52(5), 398-405. <https://doi.org/10.1002/ijop.12233>
- Liu, Y., Prati, LM, Perrewé, PL, & Brymer, RA (2010). Individual differences in emotion regulation, emotional experiences at work, and work-related outcomes: A two-study investigation. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(6), 1515-1538.
- Martin, RC & Dahlen, ER (2005). Cognitive emotion regulation in the prediction of depression, anxiety, stress, and anger. *Personality and Individual Differences*, 39(7), 1249-1260. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.06.004>
- Matsumoto, D., Yoo, SH, & Nakagawa, S. (2008). Culture, emotion regulation, and adjustment. *Journal of personality and social psychology*, 94(6), 925.
- McRae, K., Ochsner, KN, Mauss, IB, Gabrieli, JJD, & Gross, JJ (2008). Gender differences in emotion regulation: An fMRI study of cognitive reappraisal. *Group Processes and Intergroup Relations*, 11(2), 143-162. <https://doi.org/10.1177/1368430207088035>
- Moore, SA, Zoellner, LA, & Mollenholt, N. (2008). Are expressive suppression and cognitive reappraisal associated with stress-related symptoms? *Behaviour Research and Therapy*, 46(9), 993-1000. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2008.05.001>

- Morsunbul, U. (2014). The validity and reliability study of the Turkish version of Quick Big Five personality test. *Dusunen Adam*, 27(4), 316-322. <https://doi.org/10.5350/DAJPN2014270405>
- Najmi, S. & Wegner, DM (2009). Hidden complications of thought suppression. *International Journal of Cognitive Therapy*, 2(3), 210-223.
- Ng, ZJ, Huebner, ES, Maydeu-Olivares, A., & Hills, KJ (2017). Confirmatory Factor Analytic Structure and Measurement Invariance of the Emotion Regulation Questionnaire for Children and Adolescents in a Longitudinal Sample of Adolescents. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 73428291773289. <https://doi.org/10.1177/0734282917732891>
- Öy, B. (1991). Çocuklar için depresyon ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2(2), 132-136.
- Özgüle, ETU & Sümer, N. (2017). Ergenlikte Duygu Düzenleme ve Psikolojik Uyum: Duygu Düzenleme Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(40), 1-18.
- Páez, D., Mendiburo Seguel, A., & Martínez-Sánchez, F. (2013). Incremental Validity of Alexithymia, Emotional Coping and Humor Style on Happiness and Psychological Well-Being. *Journal of Happiness Studies*, 14(5), 1621–1637. <https://doi.org/10.1007/s10902-012-9400-0>
- Pepping, CA, Duvenage, M., Cronin, TJ, & Lyons, A. (2016). Adolescent mindfulness and psychopathology: The role of emotion regulation. *Personality and Individual Differences*, 99, 302-307.
- Purnamaningsih, EH (2017). Personality and emotion regulation strategies. *International Journal of Psychological Research*, 10(1), 53-60.
- Sabatier, C., Restrepo Cervantes, D., Moreno Torres, M., Hoyos De los Rios, O., & Palacio Sañudo, J. (2017). Emotion Regulation in Children and Adolescents: concepts, processes and influences. *Psicología desde el Caribe*, 34(1), 101-110.
- Sadr, MM (2016). The role of personality traits predicting emotion regulation strategies. *International Academic Journal of Humanities*, 3(4), 13-24.
- Savasir, I., & Sahin, NH (1997). Bilissel-davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler. *Türk Psikologlar Dernegi Yayınları*, 46-54.
- Sawilowsky, SS (2009). New effect size rules of thumb. *Journal of Modern Applied Statistical Methods*, 8(2), 597-599.
- Shi, J., Yao, Y., Zhan, C., Mao, Z., Yin, F., & Zhao, X. (2018). The relationship between big five personality traits and psychotic experience in a large non-clinical youth sample: the mediating role of emotion regulation. *Frontiers in psychiatry*, 9.
- Shields, A., & Cicchetti, D. (1997). Emotion regulation among school-age children: The development and validation of a new criterion Q-sort scale. *Developmental psychology*, 33(6), 906.
- Sorić, I., Penezić, Z., & Burić, I. (2013). Big five personality traits, cognitive appraisals and emotion regulation strategies as predictors of achievement emotions. *Psihologijske teme*, 22(2), 325-349.
- Spaapen, DL, Waters, F., Brummer, L., Stopa, L., & Bucks, RS (2014). The emotion regulation questionnaire: Validation of the erq-9 in two community samples. *Psychological Assessment*, 26(1), 46–54. <https://doi.org/10.1037/a0034474>

- Teixeira, A., Silva, E., Tavares, D., & Freire, T. (2015). Portuguese validation of the Emotion Regulation Questionnaire for Children and Adolescents (ERQ-CA): relations with self-esteem and life satisfaction. *Child Indicators Research*, 8(3), 605-621.
- Vater, A. & Schröder-Abé, M. (2015). Explaining the link between personality and relationship satisfaction: Emotion regulation and interpersonal behaviour in conflict discussions. *European Journal of Personality*, 29(2), 201–215. <https://doi.org/10.1002/per.1993>
- Waters, SF & Thompson, RA (2014). Children’s perceptions of the effectiveness of strategies for regulating anger and sadness. *International Journal of Behavioral Development*, 38(2), 174–181. <https://doi.org/10.1177/0165025413515410>
- Werner, K. & Gross, JJ (2010). Emotion regulation and psychopathology: A conceptual framework.
- Vermulst, AA & Gerris, JRM. (2005). QBF: Quick big five Persoonlijkheidstest Handleiding [quick big five personality test manual]. *Leeuwarden, The Netherlands: LDC Publications*.
- Yoon, KL, Maltby, J., & Joormann, J. (2013). A pathway from neuroticism to depression: examining the role of emotion regulation. *Anxiety, stress & coping*, 26(5), 558-572.
- Zeman, J., Cassano, M., Perry-Parrish, C., & Stegall, S. (2006). Emotion regulation in children and adolescents. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 27(2), 155-168.

Yazar Katkı Oranı

Araştırma hipotezlerinin oluşturulması, uygun yöntemin seçimi ve analizlerin yapılması başta olmak üzere 2. yazarın araştırmaya katkısı %50’dir. Araştırmanın diğer süreçleri için birinci yazarın katkı oranı %50’dir.